

Kaupunkiympäristön toimiala

Asemakaavoitus

Vuorovaikutusraportti

Kansallismuseon laajennuksen (Mannerheimintie 34) asemakaavan muutos (nro 12677)

Päiväty 22.2.2021

Diaarinumero HEL 2020-001640

Hankenumero 5164_3

Asemakaavakartta nro 12677

Vuorovaikutusraportin sisältö

Vuorovaikutusraportissa esitetään yhteenvedot asemakaavan muutoksen (kaavaratkaisu) valmisteluaihana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista (huomautukset) sekä vastineet niihin. Vuorovaikutusraporttia täydennetään kaavaprosessin edetessä.

Jäljennökset kaikista kaavan valmisteluaihana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista ovat nähtävissä Helsingin kaupungin kirjaamossa, käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13, puhelimitse 09 310 13700 ja sähköpostilla helsinki.kirjaamo@hel.fi.

Kaavoituksen eteneminen

Vireilletulo

- kaavoitus on tullut vireille vuonna 2020 tontin omistajan hakemuksesta
- suunnittelusta on tiedotettu vuoden 2020 kaavoituskatsauksessa

OAS

- OAS, viitesuunnitelma ja muuta aineistoa nähtävillä 25.5.–12.6.2020
- nähtävilläolosta ilmoitetaan kirjeillä, verkkosivuilla www.hel.fi/suunnitelmat ja Helsingin Uutiset-lehdessä
- mahdollisuus esittää mielipiteitä
- OAS on päivitetty 22.1.2021 verkkosivuilla www.hel.fi/suunnitelmat

Ehdotus

- kaavaehdotus laitetaan julkisesti nähtäville
- julkisesta nähtävilläolosta ilmoitetaan verkkosivuilla www.hel.fi/kaavakuulutukset
- mahdollisuus tehdä muistutus, viranomaisilta pyydetään lausunnot
- kaavaehdotus, jota on tarvittaessa tarkistettu julkisen nähtävilläolon jälkeen, esitellään lautakunnalle arviolta keväällä vuonna 2021
- kaavan valmistelun aikana saatuihin huomautuksiin vastataan vuorovaikutusraportissa, joka löytyy karttapalvelusta kartta.hel.fi/suunnitelmat
- lautakunnan päätöksistä lähetetään tieto niille, jotka ovat mielipiteen tai muistutuksen yhteydessä ilmoittaneet sähköposti- tai postiosoitteensa

Hyväksyminen

- kaupunginhallitus käsittelee kaavaehdotuksen
- kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavan
- tieto kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä lähetetään niille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet kaavaehdotuksen julkisen nähtävilläolon aikana
- hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan
- kaava tulee voimaan, jos hyväksymispäätöksestä ei ole valitettu tai valitukset on hylätty.

Yhteenvetot esitetyistä huomautuksista ja vastineet niihin

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä kaavan valmisteluaineiston nähtävilläolo 25.5.–12.6.2020

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivitetty 22.1.2021. Hankera- jausta on laajennettu Töölönkadun ja Cygnaeuksenkadun katualueille, koska Töölönlahden pysäköintilaitoksen maanalainen tilavaraus toiselle sisäänajotunnelille ja ramppi Cygnaeuksenkadulta poistetaan tarpeettomana. Lisäksi Töölönkadun merkintä jalankululle ja pyöräilylle varatuksi yleiseksi alueeksi poistetaan vanhentuneena. Yhteystietoja on päivitetty.

Yhteenveto viranomaisten kannanotoista

Viranomaisten kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta kohdistuivat rakennusten asetussuojelupäätökseen ja siihen, että asemakaavan muutosehdotus ei edellytä vesihuollon lisärakentamista. Kannanotoissa esitetyt asiat on otettu huomioon kaavatyössä siten, että on muotoiltu asetussuojelupäätökseen liittyvä sekä muut suojeluun liittyvät kaavamääräykset toivotulla tavalla.

Kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta saatiin seuraavilta asiantuntijaviranomaisilta:

- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) vesihuolto
- Museovirasto

Vastineet viranomaisten kannanottoihin

Asetussuojelupäätökseen liittyvä kaavamääräys noudattaa museoviraston kannanoton esitystä.

Yhteenveto mielipiteistä

Mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta kohdistuivat Cygnaeuksenkadun ajotunnelivaraukseen, rakentamisen turvallisuuteen, toiminnan luonteeseen, tontilla olevaan puustoon, uudisrakennuksen lasituksen vaarallisuuteen linnustolle, valaistukseen, rakentamisen aikaiseen liikenteen sujuvuuteen, alueen yrittäjien elinkeinon harjoittamiseen, esteettömyyden toteutumiseen, uudisrakennuksen arkkitehtuuriin ja olemassa olevan kokonaisuuden säilyttämiseen. Mielipiteet on otettu huomioon kaavoitustyössä siten, että pohjoispuolen pihapuiston puurivit Töölönkadun ja Mannerheimintien puolella uuteen porttiin asti on merkitty säilytettäväksi tai uudelleen istutettaviksi saman lajin puustutuksilla. Rakentamisen aikaisista järjestelyistä, pelastusturvallisuudesta, henkilöturvallisuudesta ja louhimisesta päätetään toteutuksen yhteydessä. Esteettömyys varmistetaan rakennuslupavaiheessa. Kansallismuseon rakennukset ja muuri on suojeltu valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen

suojelupäätöksen nojalla. Museovirasto tulee ehdottamaan, että korttelikonaisuus suojeltaisiin asetussuojelun päätyttyä rakennusperintölailla.

Kirjallisia mielipiteitä saapui 5 kpl.

Vastineet mielipiteisiin aihepiireittäin

Kaavaan merkitty Cygnaeuksen kadun maanalaisten tilojen sisäänkäynti

Voimassa olevassa kaavassa oleva Cygnaeuksen kadun maanalaisten tilojen sisäänkäyntivaraus merkitään kaavaratkaisussa poistettavaksi.

Rakentamisen aikaiset järjestelyt ja uudisrakentamisen myötä laajentuneen toiminnan mahdolliset vaikutukset ympäristöön

Naapurikiinteistö esitti mielipiteessään, että kiinteistölle ei saa syntyä vaurioita rakentamisesta eikä uudesta rakennuksesta ja toiminnasta saa syntyä asumista haittaavaa häiriötä.

Mielipiteissä kiinnitettiin huomiota rakennusaikaisten liikennejärjestelyjen sujuvuuteen kuten myös alueella toimivien yrittäjien elinkeinon harjoittamisen turvaamiseen myös muutosten aikana.

Vastine

Rakentamisen aikaisista järjestelyistä sovitaan lähempänä toteuttamisvaihetta rakennusluvan yhteydessä. Kaavassa on annettu määräykset louhinnan turvallisesta toteuttamisesta. Rakentamisen aikaiset liikennejärjestelyt pyritään toteuttamaan siten, että minimoidaan liikennejärjestelyille aiheutuvaa haittaa ja turvataan yrittäjien elinkeinon harjoittamista niin paljon kuin se on mahdollista.

Elävöittävä vaikutus

Mielipiteissä tuotiin esiin, että toimiva, ajantasaistettu Kansallismuseon alue on omiaan vilkastuttamaan ja korostamaan ydinkeskustan viihtyisyyttä ja arvoa.

Esteettömyyteen liittyvät asiat, tasoerot, kulkureitit, pintakäsittely

Esteettömyysasiantuntija esittää, että olisi toivottavaa, että tällaiset suuret julkiset rakennushankkeet olisivat lähtökohtaisesti yhdenvertaisia ja että tiloissa eri tavoin liikkuvat ja toimivat ihmiset voisivat toimia inspiraation lähteenä jo suunnittelun alkumetreillä ja erilaisia toteutusratkaisuja mietittäessä. Kaarevat portaat ovat näkövammaisille ja epävarmasti liikkuville henkilöille hankalat kulkea. Portin kaaren reunaosat aiheuttavat näkövammaisille henkilöille törmäysvaaran. Käynti ei ole yhdenvertainen kaikille kävijöille. Esimerkiksi pyörällisten apuvälineiden tai lastenvaunujen kanssa kulkevat joutuvat kiertämään vaihtoehtoista

reittiä pitkin. Esteetön sisäänkäynti Mannerheimintieltä on Kansallismuseon rakennuksen olemassa olevan portin kautta. Kulkureittiä portailta pääsisäänkäynnille ei ole esitetty; reitillä on 800 mm tasoero portilta pääsisäänkäynnille ja koko piha-alueelle. Saattoliikenteen pysähtymispaikkaa piha-alueella ei ole esitetty. Kallioiloissa olevien esteettömien autopakkojen tulisi sijaita mahdollisimman lähellä lisärakennuksessa olevia hissejä. Siirtymät tasojen välillä eivät mahdollista yhdenvertaista käyntikokemuksen syntymistä eri tavoin liikkuville museon vieraille. Esteettömien wc-tilojen tulisi sijaita siten, ettei asiakkaan ja mahdollisen avustajan sukupuoli vaikuta mahdollisuuteen käyttää wc-tilaa. Materiaalivalinnoissa tulee ottaa huomioon esteettömyyteen liittyvät vaatimukset mm. riittävät tummuuskontrastit, lasipintoihin törmäämisen estäminen sekä porrasaskelmien erottuminen, portaiden ja luiskien alkamisen ja päättymisen erottuminen kulkureiteillä. On kiinnitettävä huomiota kokonaisvaltaisen ja yhdenvertaisen käyntikokemuksen syntymiseen. Mikäli yhdenvertaisen kulkuyhteyden järjestäminen ei ole mahdollista, varmistetaan että siirtymät tilasta toiseen ovat elämyksellisiä myös vaihtoehtoisia reittejä pitkin.

Vastine

Kaavoitukseen liittyvä palauta on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan. Lakisääteinen esteettömyyden tavoite toteutuu hankkeessa. Hankkeen suunnittelun edetessä otetaan huomioon tarkempaan suunniteluun liittyviä esitettyjä näkökohtia siltä osin kuin se on mahdollista. Piha-alueelle on sallittua ajaa ja lyhytaikaisesti pysäyttää matkustajan ottamista ja jättämistä varten. Tavoite on sijoittaa varsinainen esteettömien paikka pysäköintilaitokseen mahdollisimman lähelle hissejä.

Alueen linnuston, puuston ja muun kasvillisuuden säilyttäminen

Mielipiteissä on ilmaistu vaatimus olemassa olevien puiden säilyttämisestä mahdollisuuksien mukaan, pihan nykyilmeen säilyttämisestä. Huoli linnuille vaarallisen lasiseinän rakentamisesta koskee pohjoispuolen pihapuistoon sijoittuvan uudisrakennuksen maanpäällistä paviljonki-osuutta.

Vastine

Kaavaratkaisua on valmisteltu yhteistyössä Kaupunkitila ja maisemasuunnittelupalvelun sekä kaupunginmuseon ja Museoviraston kanssa. Maanalaisten tilojen kansirakenteen päälle jätetään riittävä kasvualusta nykyisen pihapuiston ilmeen luonteen säilyttämiseksi. Nykyinen keskellä pihaa oleva poistoilmahormi siirretään sitä varten suunniteltuun rakennukseen Töölönkadun puolen uuden portin viereen. Vapautuva ulkotila otetaan terassi- ja tapahtumakäyttöön. Uudisrakennuksen maanpäällisen osuuden lasinen julkisivu liittyy sisätilan visuaalisesti ympäröivään pihapuistoon ja sen vehreyteen. Tämä on ollut kilpailun voittaneen ehdotuksen yksi lähtökohtaidea. Helsingin keskikaupungin rakennetulla ydinalueella uusissa rakennuksissa on usein lasipintoja. Suurin osa Kansallismuseon laajennuksesta asettuu kuitenkin maan

alle keinovalon varaan. Lasiseinä käsitellään mahdollisuuksien mukaan niin, että linnut huomaavat sen.

Kaupunkitila ja maisemasuunnittelupalvelu on inventoinut alueen puut kesällä 2018 ja useat niistä ovat huonossa kunnossa ja ne joudutaan uusimaan joka tapauksessa jossakin vaiheessa.

Kaavaratkaisussa on YM-korttelialueen säilytettäviä puurivejä koskeva määräys, jonka mukaan puustoa tulee hoitaa ja uudistaa siten, että sen maisemakuvallinen arvo säilyy. Eteläpuolen muotopuutarha on merkitty suojeltavaksi. Pohjoispuolen pihapuiston puurivit Töölönkadun ja Mannerheimintien puolella uuteen porttiin asti sekä eteläosan puurivit merkitään säilytettäviksi tai uudelleen istutettaviksi saman lajin puuistutuksilla. Riittävästä juuritulasta on annettu määräys. Määräys koskee sekä uudisrakennushanketta että tontin pitkän aikavälin ylläpitoa.

Uuden rakennuksen sovittaminen vanhaan rakennuskantaan

Mielipiteessä on tuotu esiin, että uudisrakennuksen arkkitehtuuri ja uusien yhteyksien avaaminen muurirakenteeseen ei sovi olemassa olevaan korttelikonaisuuteen, joka tulee säilyttää.

Vastine

Suomen kansallismuseon haluaa varmistaa tonttinsa tarkoituksenmukaisen käytön lisärakentamalla, koska tämä mahdollistaa suurten ja vaativien kansainvälisten näyttelyiden tuottamisen Kansallismuseoon, jonka nykyiset tilat ovat liian pienet siihen tarkoitukseen. Hankesuunnittelu laajennuksesta on tehty ja suunnittelusta järjestettiin 2-vaiheinen, avoin, EU:n laajuinen suunnittelukilpailu. Ensimmäisen vaiheen jälkeen jatkoon pääsi viisi ehdotusta, joista JKMM Arkkitehtien ja Rambollin yhteenliittymän laatima ehdotus valittiin voittajaksi. Kilpailun tulos julkistettiin 2019 joulukuussa. Kaikista ehdotuksista voittanut ehdotus säilytti parhaiten olemassa olevan suojellun korttelikonaisuuden ja pääorakennuksen olemuksen täyttäen samalla laajennustavoitteet kerrosalämääräisesti. Museo haluaa avata suljetun korttelin päiväsaikaan paremmin Töölönlahden, Finlandia-talon ja Kansalaistorin tapahtumallisuuden suuntaan. Samalla avataan myös Töölönkadun puolelle uusi sisäänkäynti parantamaan esteettömyyttä ja helpottamaan pääsyä pihapuiston ja uuden sisäänkäyntipaviljongin alueelle.